

Wolfgang Amadeus Mozart (1756- 1791)

Ντιβερτιμέντο για βιολί, βιόλα και βιολοντσέλο σε μι ύφεση, K.563

Το 1788, η μουσική ζωή στη Βιέννη παρακμάζει λόγω του πολέμου της Αυστρίας με την Οθωμανική αυτοκρατορία. Ο Μότσαρτ αντιμετωπίζει οικονομικές δυσκολίες, ενώ χάνει και την ενός έτους κόρη του, Θηρεσία. Η ταραγμένη συναισθηματική του κατάσταση διαφαίνεται και στην αλληλογραφία του με τον ελευθεροτέκτονα φίλο του, Μάικλ Πάντσμπεργκ, από τον οποίο ζητά συχνά οικονομική βοήθεια. Στα τελευταία γράμματα προς τον φίλο του, ο Μότσαρτ ζητάει επιτακτικά μικροποσά, χωρίς ωστόσο να προσπαθεί να μειώσει το κόστος της ζωής του. Παρά τη δυσχέρεια στην προσωπική του ζωή συνεχίζει να συνθέτει και ενίοτε αποπληρώνει τα χρέη του.

Το *Ντιβερτιμέντο για βιολί, βιόλα και βιολοντσέλο σε μι ύφεση (K. 536)* ολοκληρώνεται το καλοκαίρι του 1788. Το αφιερώνει στον ευεργέτη του Μάικλ Πάντσμπεργκ και η πρεμιέρα γίνεται στη Δρέσδη, τον επόμενο χρόνο με τη συμμετοχή του Μότσαρτ στη βιόλα. Το έργο διακρίνεται από πολυμορφία και χωρίζεται σε 6 μέρη. Το πρώτο μέρος, ένα λυρικό αλέγκρο σε φόρμα σονάτα, το διαδέχεται ένα στιβαρό, με ευγενές ύφος, αντάτζιο. Τα δύο μενουέτα, ανάμεσα στα οποία παρεμβάλλεται ένα αντάντε, εκφράζουν το ανάλαφρο ύφος των βιεννέζικων ντιβερτιμέντι. Στη συνέχεια, δίνουν τη θέση τους στο τελικό ροντά, που χαρακτηρίζεται από έντονους διαλόγους μεταξύ των οργάνων σε στυλ όπερα μπούφα. Ακόμα και στις πιο σκοτεινές συγκυρίες, οι αντιφάσεις στη ζωή του Μότσαρτ λειαιώνονται και μέσα από τη μουσική του διακρίνουμε μια απαραμίλλη αίσθηση του μέτρου.

Jean Cras (1879-1932)

Τρίο για βιολί, βιόλα και βιολοντσέλο

Ο Γάλλος συνθέτης Ζαν Κρας έζησε όλη του τη ζωή στη Βρέστη, μια παραθαλάσσια πόλη στη Γαλλική Βρετανία και εργάστηκε ως αξιωματικός του ναυτικού. Κατά τη διάρκεια του πρώτου παγκοσμίου πολέμου, διακρίθηκε στην εκστρατεία στην Αδριατική, ενώ οι μαθηματικές του ικανότητες οδήγησαν σε πολλές τεχνολογικές καινοτομίες με άμεση εφαρμογή στη ναυσιπλοΐα. Η ισχυρή αίσθηση του καθήκοντος και η ναυτική παράδοση της οικογένειας δεν αφήνουν τον Κρας να εγκαταλείψει την καριέρα του. Δε σταματά, όμως, να μελετά μόνος του και να συνθέτει όσο του επιτρέπουν οι συνθήκες. Η μουσική του είναι εμπνευσμένη από την τοπική παράδοση και τη θάλασσα, ενώ ταυτόχρονα είναι εμπνευσμένη με πολλά ιμπρεσιονιστικά στοιχεία των Γάλλων συνθετών της εποχής.

Σε νεαρή ηλικία, θα γνωρίσει τον διάσημο Γάλλο συνθέτη Ανρί Ντουπάρκ, με τον οποίο θα αναπτύξει δυνατή φιλία. Ο Ντουπάρκ γρήγορα αναγνωρίζει το εξαιρετικό ταλέντο του Κρας, τον αποκαλεί «ο γιος της ψυχής μου» και του διδάσκει τα έργα των μεγάλων κλασικών συνθετών, καθώς επίσης και του δασκάλου του, Σεζάρ Φρανκ. Ο Κρας, όμως, όπως ο ίδιος αναφέρει, δεν επιθυμεί να ενταχθεί σε κάποια σχολή και προσπαθεί να εκφραστεί με αυθεντικότητα και ειλικρίνεια.

Το *τρίο για βιολί, βιόλα και βιολοντσέλο* γράφτηκε το 1925, όταν ο Κρας βρίσκεται στη κορυφή των δυνατοτήτων του, και η ευρηματικότητά του είναι έκδηλη μέσα από τις περίτεχνες υφολογικές εναλλαγές. Το πρώτο μέρος ξεκινά με μια ιμπρεσιονιστικού χαρακτήρα μελωδία, για να ακολουθήσει μια σύντομη ανάπτυξη, ενώ το δεύτερο θέμα, ηπιότερο, θα διακοπεί από την παρεμβολή της βιόλας. Το δεύτερο μέρος (lento), ενδεικτικό της πολυσχιδούς προσωπικότητας του Κρας, είναι μια αλληλουχία αντιθετικών γεγονότων. Ξεκινά, σχεδόν κατασκευαστικά, με συγχορδίες που θυμίζουν εκκλησιαστικό όργανο. Ακολουθεί μια χορευτική, βουκολικού χαρακτήρα μελωδία, την οποία διαδέχεται ένα πληθωρικό σόλο στο βιολί με ισχυρές επιρροές από την ανατολή. Η βιόλα θα οδηγήσει το δεύτερο μέρος προς το τέλος του, με τον ίδιο τρόπο που ξεκίνησε. Το τρίτο μέρος (anime), σύντομο σε διάρκεια, παρουσιάζει μία ζωηρή μελωδία, εισάγοντας, για μία ακόμη φορά, ήχους της Ανατολής. Στο τέταρτο και τελευταίο μέρος (tres anime), το σέλο ξεκινά με διαδοχικά αρπέζ, για να εμφανιστεί σταδιακά μια μελωδική γραμμή με στοιχεία από την παραδοσιακή μουσική της Βρετανίας. Ο Κρας συνθέτει ένα ευφυές πο-

πουρί με πλήθος εικόνων και εμπειριών από τα ταξίδια του. Ο μονόδρομος ενός μοσέμ καλλιτέχνη ποτέ δε θα ανακούφιζε το ιδιότυπο ελεύθερο πνεύμα του Κρας. Ίσως η ζωή του, τελικά, να υπήρξε σε πλήρη ταύτιση με την πολύπλευρη προσωπικότητά του.

Gideon Klein (1919-1945)

Τρίο για βιολί, βιόλα και βιολοντσέλο

Ο Γκίντεον Κλάιν γεννήθηκε στο Πρέροβ της Τσεχοσλοβακίας. Ήταν Εβραίος της Μοραβίας. Σπούδασε σύνθεση με τον Αλβίς Χάμπα στο Κονσερβατόριο της Πράγας και μουσικολογία στο Πανεπιστήμιο Τσαρλς. Το 1940 αναγκάζεται να διακόψει τις σπουδές του, εξαιτίας των αντισημιτικών Νόμων της Νυρεμβέργης. Η απαγόρευση οποιασδήποτε καλλιτεχνικής δράσης εβραίων μουσικών αναγκάζουν τον Κλάιν να δίνει συναυλίες ως πιανίστας με διάφορα ψευδώνυμα.

Το 1941, θα σταλεί στην Τερεζίε, ένα στρατόπεδο συγκέντρωσης «βιτρίνα» της προπαγάνδας των Ναζι, που έμοιαζε περισσότερο με μικρή πόλη. Εκεί επιτρεπόταν υπό αυστηρό έλεγχο οι αρκετές καλλιτεχνικές δραστηριότητες κι ο Κλάιν διοργάνωσε πολλές παραστάσεις. Η φριχτή αλήθεια, όμως, δεν άργησε να φανεί. Καθημερινά, εκατοντάδες Εβραίοι κρατούμενοι πέθαιναν, ανάμεσά τους και οι συνθέτες Βίκτορ Ούλμαν, Ρούντολφ Κάρελ, Πάβελ Χάας, Χανς Κράσα κ.ά., γνωστοί και ως η «χαμένη γενιά» συνθετών με πρωτοποριακή σκέψη και όραμα που δυστυχώς το Τρίτο Ράιχ στέρησε από τον κόσμο της τέχνης.

Το τρίο για βιολί, βιόλα και βιολοντσέλο γράφτηκε το 1944 και σηματοδοτεί μια σημαντική αλλαγή στο στυλ του Κλάιν, από τη «δεύτερη σχολή της Βιέννης» στην Τσέχικη παράδοση. Χωρίζεται σε τρία μέρη. Τα δύο εξωτερικά, μικρά σε διάρκεια, πλαισιώνουν, ως πρόλογος και επίλογος, το δεύτερο και μεγαλύτερο μέρος, που φέρει τον τίτλο «παραλλαγές σε ένα παραδοσιακό τραγούδι της Μοραβίας» ("Variations on a Moravian Folksong"). Το πρώτο μέρος, είναι σε τριμερή μορφή και καταδεικνύει τη συνεχή προσπάθεια του Κλάιν να μετασχηματίσει τη φόρμα σονάτα. Το δεύτερο μέρος, αποτελείται από επτά παραλλαγές και μία κόντα, χωρίς να προσιδιάζει στη λειτουργική αρμονία της πασακάλιας. Οι παραλλαγές είναι βασισμένες σε μια παραδοσιακή μελωδία της Μοραβίας, περισσότερο ελεύθερες σε ανάπτυξη, ενώ η μεταξύ τους σύνδεση κατά τη διάρκεια του μέρους συχνά χάνεται. Το τρίτο μέρος (molto vivace), το οποίο εμφανίζει παρόμοια εναλλαγή θεμάτων με το πρώτο, έχει ελαφρύ και ρυθμικό χαρακτήρα. Το τρίο εγχόρδων είναι το τελευταίο έργο του Κλάιν πριν χάσει την ζωή του, κάτω από αδιευκρίνιστες συνθήκες, μετά την μεταφορά του, αρχικά, στο Άουσβιτς και, στη συνέχεια, στα ορυχεία κοντά στο Κατοβίτσε της Πολωνίας. Μόλις σε ηλικία 25 ετών, ο Κλάιν αγκαλιάζει το πνεύμα των ανθρώπων της Μοραβίας και το μετουσιώνει σε μια σπουδαία μουσική παρακαταθήκη που διαφεύγει την καταστροφική manía του ανθρώπου και εξιλεώνει τη σκοτεινή ιστορία της κεντρικής Ευρώπης.

Χρήστος Χαλναρίδης
συνθέτης, πιανίστας, υποψήφιος διδάκτορας Τ.Μ.Ε.Τ.

Τις μουσικολογικές αναλύσεις των έργων των συναυλιών του κύκλου «Κυριακάτικα Πρωινά» έχουν επιμεληθεί οι φοιτητές του Τμήματος Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας

Ευάγγελος Παπαδημήτρης

Dmitry Gudimov

ArCo String Trio

Το ArCo String Trio αποτελείται από τρεις καταξιωμένους και έμπειρους μουσικούς της Κ.Ο.Θ. και δημιουργήθηκε με άξονα τη φιλία των μελών του και κοινή συνισταμένη το πάθος για τη μουσική και την έξη τους για εξερεύνηση και ανάδειξη άγνωστων στο ευρύ κοινό έργων, ακόμη και των γνωστότερων συνθετών. Μια ιδέα, η οποία «έπεσε» σε ένα διάλλειμα από μία πρόβα της ορχήστρας, υπήρξε η αφορμή για την συγκρότηση αυτού του όχι και τόσο συνηθισμένου συνόλου Μουσικής Δωματίου, εάν σκεφτεί κανείς την ποικιλία του ρεπερτορίου για άλλου είδους σχήματα, όπως π.χ. Κουαρτέτου ή Κουίντέτου. Προτεραιότητα του, λοιπόν, η κάλυψη ενός μουσικού χώρου με την εκτέλεση έργων συνθετών διασήμων και μη, τα οποία ακούγονται σχετικά σπάνια στα μουσικά χρονικά, κάτι που αποδεικνύεται και από το πρόγραμμα της σημερινής συναυλίας.

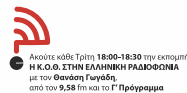
Νεοκλής Νικολαΐδης

www.tssso.gr

Επιμέλεια εντύπου: Νίκος Κυριακού
Σχεδιασμός: ARTCORE
Εκτύπωση: ΚΕΘΕΑ Σχήμα & Χρώμα

ΧΩΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ:

ΚΡΑΤΙΚΗ
ΟΡΧΗΣΤΡΑ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΑ ΠΡΩΪΝΑ

13.11.2016

ArCo String Trio

Ευάγγελος Παπαδημήτρης (βιολί)
Νεοκλής Νικολαΐδης (βιόλα)
Dmitry Gudimov (βιολοντσέλο)

Έργα

Wolfgang Amadeus Mozart:
Ντιβερτιμέντο για τρίο εγχόρδων
Divertimento for string trio, K.563

Jean Cras: Τρίο για βιολί, βιόλα και βιολοντσέλο

Gideon Klein: Τρίο για βιολί, βιόλα και βιολοντσέλο

Ώρα έναρξης: 12:00
Αίθουσα Συναυλιών Κ.Ο.Θ .
«Σόλων Μιχαηλίδης», Λεωφ. Νίκης 73
Είσοδος 10€
Προώληση εισιτηρίων: Εκδοτήριο ΚΟΘ,
Λεωφόρος Νίκης 73
τηλ. 23 10 236990 & από το www.tssso.gr

artcore.gr